

वार्षिक-पाठ्यक्रमः
सत्रम् 2022-23
कक्षा - सप्तमी
विषयः - संस्कृतम्
(स्तर-2)

पाठ्यवस्तु	सहायकशैक्षिकानुदेशाः	अधिगमसम्प्राप्तयः
आत्मपरिचयः	<ul style="list-style-type: none"> ● मम नाम ● शिक्षकः छात्रं पृच्छति - भवतः नाम किम्? ● छात्रः वदति - मम नाम ● शिक्षकः छात्रां पृच्छति - भवत्याः नाम किम्? ● छात्रा वदति - मम नाम ● परस्परं छात्राः परिचयं वदन्ति नामानि च पृच्छन्ति। 	<ul style="list-style-type: none"> - संस्कृतसंभाषणकौशलवृद्धिः आत्मविश्वासश्च। - आत्मपरिचयस्य मौखिकाभिव्यक्तिः लेखनाभ्यासश्च।
दुर्बुद्धिः विनश्यति	<ul style="list-style-type: none"> ● पाठस्य/कथायाः आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, काठिन्यनिवारणं, शब्दार्थ-ज्ञानं, लिङ्गज्ञानम् अभ्यासकार्यञ्च। ● पाठे निहितानां नैतिकमूल्यानां निर्देशपूर्वकं कथाग्रन्थस्य परिचयः। 	<ul style="list-style-type: none"> - लघुसंस्कृतवाक्यानां परिचयः। - संस्कृते कथा-पठनकौशलवृद्धिः।
स्वावलम्बनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● कथायाः आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, काठिन्यनिवारणं, शब्दार्थज्ञानं, लिङ्गज्ञानम् अभ्यासकार्यञ्च। ● भारतीयमासानां ऋतूनां च नामानि स्फोरकपत्रे लेखनम् ● स्वावलम्बम् इति पदमाधृत्य कक्ष्यायां चर्चा 	<ul style="list-style-type: none"> - संख्याज्ञानम्। - तत्-एतत् शब्दानां प्रत्ययानाञ्च ज्ञानम्।
सङ्ख्या 1-50	<ul style="list-style-type: none"> ● षष्ठी कक्षायां पठितानाम् एकतः - विंशतिः पर्यन्तसंख्यानां लेखनस्य पूर्वज्ञानमवबोध्य एकतः पञ्चाशत्पर्यन्तं संख्यानां संस्कृतभाषायां लेखनाभ्यासः। 	<ul style="list-style-type: none"> संस्कृत-भाषायां संख्यानां लेखनस्य सामर्थ्यम्।

	● लिङ्गानुसारं संख्यापदानां भिन्नतायाः ज्ञानम्।	
उपसर्गाः	उपसर्गपरिचयः प्र, सम्, अनु, वि, आ, अप् उपसर्गानां शब्दैः सह मेलनाभ्यासः।	उपसर्गाधारित-नूतनशब्दानां प्रयोगस्य क्षमतायाः विकासः।
पण्डिता रमाबाई	● पाठस्य आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम् काठिन्यनिवारणं, शब्दार्थज्ञानं, लिङ्गज्ञानम् अभ्यासकार्यञ्च। ● पाठमाध्यमेन स्त्रीशिक्षाविषयक-ज्ञानसम्पादनम्।	- आरोह-अवरोहपूर्वकं- गति-यति- लय-भावाभिनयपूर्वकं संस्कृतगद्यपठनस्य सामर्थ्यम्। - महिलाशक्तीकरण-सम्प्रत्ययस्य ज्ञानम्।
सदाचारः	● श्लोकानां गति-यति-लय- भावाभिनय-अनुसारं सस्वरगायनाभ्यासः, श्लोकानां भावार्थस्य ज्ञानम्, लिंगज्ञानम्, अभ्यासकार्यञ्च।	- श्लोकानां गायनक्षमतायाः विकासः। - जीवनानुभवे संस्कृत-श्लोकोद्धारणस्य कौशलसम्पादनम्।
शब्दरूपाणि	● वचनानां विभक्तीनां च परिचय पूर्वकं-सर्व, मति, वारि शब्दरूपाणां अभ्यासः।	- शब्दरूपाणां कण्ठस्थीकरणम्। - भाषायां शब्दरूपाणां प्रयोगज्ञानम्।

मध्यावधिः पाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः

पाठ्यक्रमः 30 सितम्बर 2022 पर्यन्तं पूर्णं करणीयम्

मध्यावधिः परीक्षा

त्रिवर्ण-ध्वजः	● पाठस्य आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्, काठिन्यनिवारणं, शब्दार्थज्ञानं, लिङ्गज्ञानम्, अभ्यासकार्यञ्च। ● राष्ट्रध्वजविषये ज्ञानसम्पादनम्। ● राष्ट्रीयचिह्नानां विषये छात्राणाम् अभिज्ञतायाः वर्धनम्।	- गति-यति-विरामचिह्नानि अनुसरन् गद्य-पठन क्षमता, राष्ट्रीयध्वजविषये समुचित-अभिज्ञतानिर्धारणम्। - नाटकस्य संवादानां भावानुसारं वाचनाभ्यासः। सर्वेषां देशानां राष्ट्रीयध्वजसंकलन-माध्यमेन भारतीयध्वजविषये ज्ञानप्रदानम्।
प्रत्ययः	● प्रत्ययपरिचयः तुमुन् प्रत्ययस्य अभ्यासः। प्रत्ययानामवधारणा, प्रत्ययाधारितशब्दानां निर्माणम्।	- प्रत्ययाधारितनूतन-शब्दानां निर्माण- क्षमतायाः विकासः।
अहमपि विद्यालयं गमिष्यामि	● पाठस्य संवादशैल्या आदर्शवाचनम्। ● गति-यति-भावानुसारसंवादानां पठनाभ्यासः। ● नाट्यरीत्या शिक्षणम् कक्षायां (पत्राणां चयनपूर्वकं संवादाधारित-क्रियाविधिः)। ● पाठस्य सरलार्थः, अभ्यासकार्यञ्च।	- भावानुसारेण संवादानां पठनम्, अभिनय-पूर्वकसंस्कृत-संवादानां वाचनम् अर्थावगमनम् च।

अमृतं संस्कृतम्	<ul style="list-style-type: none"> ● पाठस्य आदर्शवाचनम्, अनुवाचनं, काठिन्यनिवारणं, शब्दार्थज्ञानं, लिङ्गज्ञानं, अभ्यासकार्यञ्च। ● संस्कृतभाषायाः महत्वविषये परिचर्चा। ● संस्कृतसाहित्यस्य संक्षिप्त-विवरणम्। 	<ul style="list-style-type: none"> - गद्यपठनक्षमता, संस्कृत-सूक्तीनां, ध्येयवाक्यानां व्यावहारिक-जीवने प्रयोगकौशलस्य विकासः।
धातुरुपाणि	<ul style="list-style-type: none"> ● धातुरुपेषु पठ् धातुः (लट्, लृट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ्गलकारेषु) ● कृ धातुः (परस्मैपदी) (लट्, लृट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ्गकारेषु अभ्यासः) 	<ul style="list-style-type: none"> - पठधातुवत् अस्थातु एवञ्च अन्येषां धातूनाम् अभ्यासः। - वाक्यनिर्माणाय आवश्यकक्रियापदानां ज्ञानम्।
पत्रलेखनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● मञ्जूषायाः सहायतया सरलपत्र-लेखनस्याभ्यासः। 	<ul style="list-style-type: none"> - मञ्जूषया संस्कृते पत्रलेखनस्य सामर्थ्यम्।
लालनगीतम्	<ul style="list-style-type: none"> ● गीतस्य गति-यति-लय-भाव- अभिनयानुसारं सस्वरगायनाभ्यासः ● श्लोकानां भावार्थस्य ज्ञानं, लिङ्गज्ञानं, अभ्यासकार्यञ्च ● सरलीकरणाय यूट्यूब लिंक NCERT Official https://youtu.be/5vZS7G3S7ro 	<ul style="list-style-type: none"> - संस्कृते गीतस्यगायनम्, शुद्धोच्चारणस्य अभ्यासः। - समूहगायनाभ्यासः। - लालनगीतस्य स्वकीयभाषायां समूहगायनस्य अभ्यासः।
<p>पाठ्यक्रमः 31 जनवरी 2023 पर्यन्तं पूर्णं करणीयम् पाठ्यपुस्तकम्-रुचिरा (द्वितीयोभागः) वार्षिकपरीक्षादृष्ट्या सकलपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः । वार्षिकमूल्यांकनं सकलपाठ्यक्रमात् भविष्यति ।</p> <p style="text-align: center;">वार्षिक-परीक्षा</p>		